

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

Սեպտեմբերի 1-ին, կիրակի.—Գ կիրակի գկնի Վերափոխման. Տօն գիտի սրբուհույ Աստուածածնի.

Այսօր Մայր տաճարում ա. պատարագ է մատուցում ԱՄՆ-ից ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գտնվող տ. Սիփան վրդ. Մխչյանը և «Հայր մեր»-ից առաջ քարոզում «Ըզ-հաատան պահեցի» (Բ Տիմ. Դ 8) բնաբանով: (Սույն քարոզը տես ստորև):

Ս. պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

Ս. պատարագից հետո Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճում է ընդունել Վիեննայի հայ եկեղեցու վարչության անդամների և նրանց տալ իր օրհնությունը:

* *

Սեպտեմբերի 8-ին, երեքշաբթի.—Այսօր ուխտավորաբար Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին են այցելում Անթիլիասի Աթոռի միաբաններ տ. Սուրեն ծ. վրդ. Քաթարոյանը և տ. Սեպուհ վրդ. Սարգիսյանը:

* *

Սեպտեմբերի 7-ին, շաբաթ.—Այսօր ուխտավորաբար Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին է այցելում Փարիզի Առևտրի վիճակագր. խաչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ տ. Մեսրոպ քհն. Ժամկոչյանը:

* *

Սեպտեմբերի 8-ին, կիրակի.—Դ կիրակի

գկնի սրբուհույ Աստուածածնի. Տօն ծննդեան սրբուհույ Կուսին Մարիամու յԱննայէ.

Այսօր Մայր տաճարում ա. պատարագ է մատուցում տ. Մասիս արդ. Գալստյանը:

«Հայր մեր»-ից առաջ հոգեշունչ քարոզ է խոսում Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը՝ «Քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի» (շարական) բնաբանով:

Ս. պատարագից հետո Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճում է ընդունել Ամերիկայից և Եվրոպայից եկած հայ ուխտավորների և նրանց տալ իր օրհնությունը:

* *

Սեպտեմբերի 9-ին, երկուշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին Իսպանիայի հասարակական-քաղաքական հայտնի գործիչներ դոն Անտոնիո Գառիգեսը և իր որդին՝ արդյունաբերող դոն Խուան Գառիգեսը:

Հարգարժան հյուրերի և Վեհափառ Հայրապետի միջև տեղի ունեցավ ջերմ զրույց՝ սրտագին մթնոլորտում:

* *

Նույն օրը Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց ընդունել Լիբանանի, Սիրիայի, ԱՄՆ-ի, Ավստրալիայի, Կանադայի, Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության, Հորդանանի, Եթովպիայի հայկական դպրոցների ուսուցիչներին, որոնք որակավորման բարձրացման դաս-

ընթացներ էին անցնում մայր հայրենիքում:

Ջերմ գրույցի ընթացքում Հայոց Հայրապետը օրհնեց և տվեց Իր պատգամը՝ նվիրումով և սրբությամբ շարունակելու իրենց գովելի աշխատանքները հանուն հայ մշակույթի և հայապահպանման:

* *

Սեպտեմբերի 10-ին, երեքշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին այցելեց Սովետական Միությունում Ռումինիայի Սոցիալիստական Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Գեորգե Քադրուսին և դեսպանության առաջին քարտուղար Գեորգե Միկուն:

Հարգաբաժան հյուրերի և Վեհափառ Հայրապետի միջև տեղի ունեցավ ջերմ գրույց՝ սրտագին մթնոլորտում:

* *

Սեպտեմբերի 16-ին, երկուշաբթի.—Յիշատակ մենեղոց.

Այսօր Մայր տաճարում ս. պատարագ է մատուցում տ. Գրիգոր քհն. Ստեփաննոսյանը:

Ս. պատարագի ավարտին կատարվում է հոգեհամգիստ՝ «Վասն համօրէն անջեցելոց»:

* *

Սեպտեմբերի 17-ին, երեքշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին մի խումբ ամերիկահայեր՝ գլխավորությամբ Վահն Փաթելյանի:

* *

Սեպտեմբերի 18-ին, չորեքշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին Բելրույի Հ. Բ. Ը. Մ. կազմակերպության 26 անդամներ՝ տկն. Ժակլին Օգնալանի ղեկավարությամբ:

* *

Նույն օրը Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին մի խումբ ամերիկահայեր Օնիկ Բամաջյանի ղեկավարությամբ, և մի խումբ լիբանանահայեր՝ Անդրանիկ Շերենճյանի ղեկավարությամբ:

* *

Նույն օրը Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին Ֆրանսիայի Նիցցա

քաղաքից շուրջ 20 ուխտավորներ՝ ղեկավարությամբ Նիցցայի հայոց հոգևոր հովիվ տ. Տարոն վրդ. Շերենճյանի:

* *

Սեպտեմբերի 19-ին, հինգշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին խաղաղության պաշտպանության մի խումբ ամերիկացիներ՝ Կիլ Գրինի ղեկավարությամբ:

* *

Սեպտեմբերի 21-ին, շաբաթ.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին մի խումբ լիբանանահայեր՝ Բիեր Աթարյանի ղեկավարությամբ:

* *

Սեպտեմբերի 22-ին, կիրակի.—Բ կիրակի զվնի ս. Խաչի.

Այսօր Մայր տաճարում ս. պատարագ է մատուցում և «Հայր մեր»-ից առաջ քարոզում ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գլուհավոր տ. Տարոն վրդ. Շերենճյանը:

Ս. պատարագին ներկա է լինում Վեհափառ Հայրապետը:

* *

Սեպտեմբերի 25-ին, չորեքշաբթի.—Այսօր Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեց տաղանդավոր երգեհոնահար Պերն Ժամկոչյանը (ԱՄՆ), որը համերգներով գտնվում է մայր հայրենիքում:

* *

Սեպտեմբերի 26-ին, հինգշաբթի.—Այսօր ուխտավորաբար Մայր Աթոռ ժամանեց Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Ֆրանսիայի առաջնորդ տ. Սերովքե արքեպ. Մանուկյանը, որը Մայր տաճարում իր աղոթքն ու ուխտը կատարելուց հետո ընդունվեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի կողմից:

* *

Սեպտեմբերի 28-ին, շաբաթ.—Այսօր ուխտավորաբար Մայր Աթոռ և Վեհափառ Հայրապետին այցելեց Դետրոյի հայոց ս. Հովհաննես Կարապետ եկեղեցու հոգևոր հովիվ տ. Փառեն Ժ. վրդ. Ավետիքյանը:

Տ. ՄԻՓԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԻՍՅԱՆԻ ԲԱՐՈՋԸ ՄԱՅՐ ՏԱՇԱԿՈՒՄ (1 սեպտեմբեր 1974 թ.)

«Զհաւատուն պահեցի»
(Բ Տիմ. 7 8)

Պողոս առաքյալ իր կյանքի վերջավորության կգրե իր Տիմոթեոս աշակերտին, կարծես ներքին զոհունակությամբ և խորունկ պարծանքով մը թե կրցած է պահել իր հավատը:

Ամեն մարդ իր կյանքի վերջավորության ինքնամիտություն և ինքնագոյություն կերպ մը ունի: Ծանծաղամիտներ կ'ապրեն նաև իրենց վայելած հաճույքներով, գրագետներ իրենց գրական վաստակներով, բժիշկներ իրենց կատարած հաջող գործողություններով, արվեստագետներ և գիտնականներ իրենց ստեղծագործություններով և գյուտերով, որոնց շնորհիվ կրցած են մարդկության բերել կտոր մը լույս, ափ մը բարիք, հագեցնելու համար կյանքի ծաղաւլը:

Պողոս առաքյալ հառաջացած տարիքին երբ կ'ալի իր անցյալի կյանքին, որ իրապես մեծ տագնապներով և ոգորումներով լեցուն էր, մեկ պարծանք ունի միայն թե կրցած է պահել իր հավատը: Կյանքը առած էր իրմե իր ճառագայթուն մանկությունը, իր երիտասարդության կրակները, սակայն իրեն թողած էր իր հավատը՝ ամենն թանկագին բանը իր կյանքին:

Հավատը իրեն համար շարունակ չէ միայն անցյալին սուրբագիւն երկարող ճշմարտություններու, այլ հայտնություն մը, ապրող իրականություն մը: Հավատը իրեն համար վարդապետություն մը չէ միայն, այլ ավանդ մը, պատգամ մը անցյալին ապագային զացող: Իրական հավատը շարք չէ մտածումներու, որոնք ամեն եղանակներուն կրնան փոխվիլ մարդոց հագած զգեստներուն նման: Ծառերու համար իրենց հավատը կ'մնանի թռչունի բույնի՝ ամեն եղանակի շինվելու և քանդվելու համար:

Առանց ճշմարիտ հավատի չկա իդեալ, չկա մեծագործություն: Բոլոր մեծ գործերու և մեծ իրագործումներու հեղինակները հավատի մարդեր են եղած: Առանց այդ ներքին կայծին, առանց այդ ներշնչումին, մարդիկ ինչ ասպարեզի ալ պատկանին, կ'մնան ջուրին երեսը՝ ծփացող տաշեղներու՝ որոնք գուրկ են նպատակ և հետևաբար ուղղություն մը:

Սուրբ Գիորգ լեցուն է՝ քրիստոնեական

վարդապետություններու ճշմարտություններով: Անոր մեջ մասնավոր կերպով շեշտված է հավատի գործությունը, ինչպես տեսալուս կնոջ, (Մատթ. Թ 22), երկու կույրերու (Մատթ. Թ 29) բժշկություններու պարագային: Որեւէ առանց կատարյալ հավատի չկա բժշկություն ոչ մարմնի և ոչ ալ հոգիի: Առանց հավատի, հույսի և սիրո կյանքը դատարկություն է, հուսահատություն և մահ: Քրիստոնյա մը ամեն բանն առաջ պետք է հավատը ունենա ձգտելու համար կատարելության: Պրովինտալ հավատքն է որ անհատը պիտի առաջնորդէ դեպի հավիտենականության և անմահության: Ով որ չի հավատար հավիտենականության, արդեն իսկ մեռած է հոգեպես և քարոյապես:

Հին Կտակարանին կիմանալ թե Աբրահամ գնահատվեցաւ և օրհնվեցաւ Աստուծո կողմէ, շնորհիվ իր ունեցած մեծ հավատքին: Ան իր ունեցած կատարյալ և վեհ հավատը պահելով փոխանցեց իր զավակներուն և իր սերունդը աճելով բազմացաւ: Աբրահամ հավատի սիրովն հանձն առաւ իր միակ զավակը զոհել Աստուծո:

Հայ ժողովուրդն ալ ունեցաւ իր մեծ հավատացյալ ու սուրբ՝ Գրիգոր Լուսավորիչ: Ան հավատի մարմնացումն էր: Կրկնապար թե առանց ճշմարիտ Աստուծո հավատքին կարելի չէր ժողովուրդը առաջնորդել դեպի հոգիի փրկության ուղին: Լուսավորիչ իր հավատքին գործությամբ կրեց բազմաթիվ անդամների չարչարանքներ և ի վերջո հաղթական դուրս ելաւ և լուսավորեց Հայաստան աշխարհը և մեծ աղօթքն սկսյալ հոգեպես փարեցանք քրիստոնեության և ազգ և եկեղեցի իրար միացան:

Ավետարանի հասկացողությունը առաջին օրին հայ ժողովուրդին մեջ այնքան իրական և ուշագրաւ եղաւ որ ուղղակի սքանչացում միայն կրնա առթել: Հայը սկսաւ հառաջդիմել հավատքով և ողորպիս վարդապետությամբ: Եկեղեցին ունեցաւ մեծ սուրբեր, որոնք իրենց հավատը պահելու համար նահատակվեցան: Մինչև Ե դար ունեցանք մեծ թիվով օտար սուրբեր, ինչ որ ցույց կու տա թե հայ եկեղեցին կրկ-

գիացած եկեղեցի մը եղած չէ, այլ մաս կազմած է և կկազմէ ընդհանրական և մեկ եկեղեցին:

Եկեղեցականներ մեծ նեղություն կունենան ինչ ու Գիրքը ժողովուրդին բացատրելու և բարոզելու համար, որովհետև սեփական գիր գոյություն չունեն տակավին: Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց մեծապես տառապեցավ մինչև որ կրցավ հորինել հայերեն նշանագրերը: Ան հավատքի մարդ էր. կհավատար որ Աստուծո օգնությամբ պիտի կարենար գտնել հայերեն գիրերը: Ուստի հարատևելով իր աշխատանքին մեջ՝ լուսավորեց հայ ժողովուրդին միտքը և գայն փրկեց ձուլում:

Շուտով դպրոցներ բացվեցան և մայրենի լեզուն սկսավ ուսուցվիլ հայ մանուկներուն: Հայոց մշակույթը մեծ թափ ստացավ ու Գրքի հայերեն թարգմանությամբ: Պատրաստվեցան ծիսական և այլ գիրքեր: Ունեցանք ազգային ավանդություններ և ընտանեկան սրբություններ որոնք սերունդն սերունդ փոխանցվելով հասան մինչև մեր օրերը: Եկեղեցի և ազգություն միասին՝ հառաջացան և մեկը մյուսին պաշտպան կանգնեցավ: Այն անհատը որ բաժնվեցավ իր եկեղեցվո ուղղափառ հավատքին, շուտով կորսվեցավ հոգեպես և բարոյապես՝ ձուլվելով օտար ժողովուրդներու մեջ:

Հայց. եկեղեցվո նվիրապետական դրությունը զորացած է ազգային մտատիպարի, բարքերու, սովորություններու, լեզվի և գրականության, կյանքի իմացական և բարոյական ներգործություններու, մտքի և արվեստի ազդակներուն շնորհիվ: Կրոնի զգացումն ու ազգության գաղափարը փոխադարձաբար գիրար ամրապնդող և իրարու հետ շաղահյուսված բարոյական զույգ ուժերն են եղած մեր դարավոր կյանքի իրականության մեջ: Հայ եկեղեցին քրիստոնեական առաջին դարեն իսկ եղած է իմացական և բարոյական կյանքի միակ կեդրոնը իր ժողովուրդին: Հավատքի և ազգության իդեալը կանոխեն ճանչցած են գիրար և մեկը մյուսով ոգևորված և ամբողջացած է: Մեր եկեղեցին եղած է զուտ ազգային եկեղեցի և չկա այն խիստ տարորոշումը ե-

կեղեցվո և ազգին միջև ինչպես ուրիշներ ընդհանուր կերպով կրնան:

Հայ եկեղեցին այն կազմակերպությունն է որ հայ հոգին շնորհիվ իր ուղղափառ հավատքին կրնա ինքզինքն ապահով պահել արտաքին ազդեցություններ և վտանգներ: Առանց Հայց. եկեղեցվո հավատքին և ջերմ զգայնության մենք չենք կրնար պահել մեր ազգությունը:

Հայ եկեղեցվո գաղափարը այն ոգին է, որ դարեր շարունակ ապրեցավ ազգին մեջ և օգնական եղավ անոր իր ամենն աղետալի և ճգնաժամային վայրկյաններուն: Հայրապետներ մեծապես պայծառացուցին մեր եկեղեցին, ստեղծելով սեփական գիր, ազգային գրականություն և մշակույթ: Գրքվեցան եկեղեցական երգեր, շարականներ և աղոթքներ, որոնք մեր եկեղեցվո անգին գանձերը կկազմեն մինչև այսօր: Հայը կըրցավ իր սրբությունները պահել, քանի որ գիտցավ զոհվիլ իր հավատքին համար:

Հայոց պատմության մեջ հայրենիքը չէ ունեցած այն վերելքը որ այսօր ունի, շնորհիվ սովետ մեծ պետության և հայ ժողովուրդի պայծառ մտքին: Առանց հայրենիքի գոյության սփյուռքի հայությունը շուտով կկորսվի:

Այսօր դարձյալ յուրաքանչյուր գիտակից հայ հպարտ է Լուսավորչի գահին վրա տեսնելով Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Ա Սրբազնագույն կաթողիկոսը Ամենայն Հայոց, որ իր բարձր կարողությամբ և իմաստությամբ մեզ կառաջնորդե դեպի լույսի և ճշմարտության ճամփան:

Միտք մեր նվիրական մայր հայրենիքը և Մայր Աթոռ ու Էջմիածինը և անոր արժանընտիր Գահակալը և մեր բարոյական և նյութական օժանդակությունը բերենք որպեսզի օրըստօրե ավելի և ավելի պայծառանան հայրենիքն ու ս. Էջմիածինը:

Այսպիսով կտեսնենք թե մեզի շատ բաներ ավանդված են մեր երանելի նախնիքներեն: Ուստի մեզի ալ պարտք կիյնա գանոնք պահել և սրտի գոհունակությամբ ու պարծանքով փոխանցել մեր հաջորդներուն Պողոս առաքյալին նման ըսելով թե՝ «Զհաւատսն պահեցի». Ամեն:

